

# THỰC TRẠNG KHẢ NĂNG PHÁT HIỆN TÍN HIỆU CỦA VẬN ĐỘNG VIÊN CẤP CAO MÔN BẮN SÚNG QUỐC GIA TRONG GIAI ĐOẠN HUẤN LUYỆN CHUYÊN MÔN CHUẨN BỊ THI ĐẤU

TS. Phạm Thị Thanh Hương<sup>1</sup>; TS. Vũ Quỳnh Như<sup>2</sup>

**Tóm tắt:** Bằng phương pháp sử dụng thiết bị công nghệ hiện đại (Test Vienna System) cùng với các phương pháp toán học, thống kê... nghiên cứu này đã xác định được 5 tiêu chí đánh giá khả năng phát hiện tín hiệu (KNPPTH) gồm: Chính xác (%); Không chính xác (%); Bỏ lỡ (%); Thời gian (tốc độ) trung bình phát hiện chính xác (s); Thời gian (tốc độ) trung bình phát hiện không chính xác (s). Trên cơ sở các tiêu chí đó nghiên cứu tiến hành đánh giá thực trạng KNPPTH của vận động viên (VĐV) Bắn súng quốc gia trong giai đoạn huấn luyện chuyên môn (HLCM) chuẩn bị thi đấu.

**Từ khóa:** Vận động viên cấp cao; môn Bắn súng; khả năng phát hiện tín hiệu; Giai đoạn huấn luyện chuyên môn...

**Summary:** Using modern technology equipment (Vienna System Test) along with mathematical and statistical methods, this research has identified 5 criteria for assessing signal detection capability (SDC) of national-level shooting athletes during their specialized training phase. These criteria include: Accuracy (%), Inaccuracy (%), Missed signals (%), Average time for accurate detection (s), and Average time for inaccurate detection (s). Based on these criteria, the study conducted an evaluation of the actual signal detection capability of national-level shooting athletes during their specialized training phase in preparation for competitions.

**Keywords:** High-level athletes, shooting sport, signal detection capability, specialized training phase.

## 1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Test Vienna là hệ thống các bài kiểm tra tâm lý chuyên nghiệp. Hệ thống test được nghiên cứu vào những năm 1980 bởi Công ty Schuhfried, tại thủ đô Vienna nước Áo do Tiến sĩ Felix Schuhfried thành lập vào năm 1947. Hệ thống test vienna được hoàn thiện và phổ biến trên thế giới trong những năm gần đây. Phạm vi các bài kiểm tra có sẵn không ngừng được cập nhật - ngoài các bài kiểm tra dựa trên lý thuyết kiểm tra cổ điển, đối với hệ thống test vienna sẽ ngày càng có nhiều bài kiểm tra thích ứng và đa phương tiện đang được phát triển để kết hợp các lợi ích của công nghệ tiên tiến và lý thuyết kiểm tra “hiện đại”. KNPPTH (test COG-S4) được xây dựng dựa trên mẫu lý thuyết của Reulecke được xây dựng dựa trên mẫu lý thuyết của Reulecke (1991), coi sự tập trung chú ý là một trạng thái mà theo nguyên tắc có thể được mô tả bởi 03 biến: 1. Khả năng: phát hiện tín hiệu theo quy định; 2. Chức năng: Chức năng của tập

trung chú ý và kết quả là phát hiện tín hiệu; 3. Sự chính xác: chất lượng, hiệu quả của chú ý. Trong tập luyện thi đấu, việc phát hiện tín hiệu là một trong những yếu tố góp phần phản ánh trình độ tâm lý thể thao của VĐV Bắn súng. Đó là một trong những yếu tố tạo nên thành tích thể thao của VĐV. Tại Việt Nam đã có một số tác giả nghiên cứu tâm lý thể thao như: Phạm Ngọc Viễn (2006), (2015); Phạm Thị Thanh Hương (2013), (2014), (2017); Trần Tuấn Hiếu (2021). Tuy nhiên nghiên cứu KNPPTH cho VĐV cấp cao môn Bắn súng của đội tuyển quốc gia thì chưa có tác giả nào nghiên cứu.

Vì vậy chúng tôi tiến hành nghiên cứu: Thực trạng KNPPTH của VĐV cấp cao môn Bắn súng quốc gia trong giai đoạn HLCM chuẩn bị thi đấu.

Thời điểm nghiên cứu: từ tháng 7 đến tháng 9 năm 2021 (VĐV trong giai đoạn huấn luyện chuẩn bị thi đấu) tại Trung tâm huấn luyện Thể

thao quốc gia, Hà Nội và Viện Khoa học Thể dục thể thao. Đối tượng nghiên cứu: 31 nữ và 30 nam VĐV cấp cao môn Bắn súng Quốc gia, tuổi từ 22 đến 25.

Quá trình nghiên cứu sử dụng các phương pháp sau: Phân tích và tổng hợp tài liệu; Hệ thống test tâm lý thể thao và toán học thống kê...

Phương tiện: Khả năng phát hiện tín hiệu trong hệ thống test tâm lý thể thao (Test Vienna System). Khả năng phát hiện tín hiệu được thiết kế áp dụng trong tâm lý thể thao, tâm lý quản trị, tâm lý hàng không, tâm lý giao thông...

Cách tiến hành: Khả năng phát hiện tín hiệu cho phép đánh giá KNPHTH của VĐV trong thời gian rất hạn hẹp (1.8 giây/một lần xuất hiện tín hiệu), tổng cộng có 200 bộ hình được dùng với 20 lần xuất hiện, mỗi bộ gồm 10 hình, mức độ khó tăng dần đến cuối bài test. Thực hiện test này, đòi hỏi VĐV phải kiểm soát căng thẳng, tập

trung chú ý phát hiện tín hiệu đúng theo quy định, đồng thời điều chỉnh tốc độ đề thích ứng nhằm phát hiện tín hiệu chính xác nhất.

## 2. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ BÀN LUẬN

### 2.1. Kết quả thực hiện Khả năng phát hiện tín hiệu của VĐV cấp cao môn Bắn súng quốc gia trong giai đoạn HLCM chuẩn bị thi đấu

Kết quả thực hiện test biểu hiện qua 05 tiêu chí: 1/. Phát hiện chính xác (%); 2/. Không chính xác (%); 3/. Bỏ lỡ (%); 4/. Thời gian (tốc độ) trung bình phát hiện chính xác (giây - s); 5/. Thời gian (tốc độ) trung bình cho mỗi lần phát hiện không chính xác (giây - s).

Tỉ lệ % phát hiện tín hiệu chính xác càng lớn càng tốt.

Tỉ lệ % không chính xác, bỏ lỡ và tốc độ phát hiện (s) càng nhỏ thì càng tốt.

Kết quả nghiên cứu vấn đề này được trình bày ở bảng 1.

**Bảng 1. Kết quả thực hiện khả năng phát hiện tín hiệu của VĐV cấp cao môn Bắn súng**

Tiêu chí	Nữ VĐV Bắn súng (n=31)		Nam VĐV Bắn súng (n=30)		t <sub>1</sub>	
	$\bar{x}$	$\delta$	$\bar{x}$	$\delta$		
Chính xác (%)	60.44	3.48	62.88	4.06	2.866	
Không chính xác (%)	26.83	2.77	24.11	2.83	3.689	
Bỏ lỡ (%)	13.07	3.65	13.01	6.06	0.063	
Tốc độ phát hiện (s)	Chính xác	106	10.918	110	10.08	2.792
	Không chính xác	108	10.939	106	10.13	1.394

**Bảng 2. Bảng điểm phân loại KNPHTH cho nữ VĐV cấp cao môn Bắn súng Quốc gia**

Tiêu chí	Thang điểm cho nữ VĐV Bắn súng (tuổi $\geq 22$ )										
	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	
Chính xác (%)	69	67	66	64	62	60	59	57	55	53	
Không chính xác (%)	21	23	24	25	27	28	30	31	32	34	
Bỏ lỡ (%)	6	8	9	11	13	15	17	19	20	22	
Tốc độ phát hiện (s)	Chính xác	84	90	95	101	106	111	117	122	128	133
	Không	86	92	97	103	108	113	119	124	130	135

Qua bảng 1 cho thấy: Có 05 tiêu chí để xác định KNPHTH; các giá trị đạt được của VĐV Bản súng và sự khác biệt (t1) về năng lực phát hiện tín hiệu giữa nữ và nam VĐV. Cụ thể:

Phát hiện tín hiệu chính xác, trung bình của nữ là 60.44% và nam là 62.88%.

Không chính xác, trung bình của nữ là 26.83% và nam là 24.11%

Bỏ lỡ, trung bình của nữ có 13.07% và nam là 13.01%

Thời gian (tốc độ) trung bình cho mỗi lần phát hiện tín hiệu chính xác của nữ là 106 (s) và nam là 110 (s); Thời gian (tốc độ) trung bình cho mỗi lần phát hiện tín hiệu không chính xác của nữ là 108 (s) và nam là 106 (s).

## 2.2. Thang điểm phân loại KNPHTH cho VĐV cấp cao môn Bản súng Quốc gia

Trên cơ sở kết quả thực hiện khả năng phát hiện tín hiệu (kiểm tra khả năng phát hiện chính xác các tín hiệu được quy định), chúng tôi tiến hành xây dựng thang điểm phân loại KNPHTH cho VĐV cấp cao môn Bản súng Quốc gia. Kết

quả được trình bày ở bảng 2 và bảng 3.

Qua bảng 2 và bảng 3 cho thấy: Đã xây dựng được điểm đánh giá KNPHTH cho nữ và nam VĐV cấp cao môn Bản súng quốc gia. Điểm 10 là điểm suất sắc và điểm 1 là điểm kém nhất. Tương ứng với mỗi thang điểm là các chỉ số tương ứng. Thang điểm này được áp dụng cho VĐV Bản súng, từ 22 tuổi trở lên.

## 2.3. Thực trạng KNPHTH cho VĐV cấp cao môn Bản súng quốc gia trong giai đoạn HLCM chuẩn bị thi đấu

Nghiên cứu tiến đánh giá thực trạng KNPHTH cho VĐV cấp cao môn Bản súng quốc gia trong giai đoạn HLCM chuẩn bị thi đấu. Kết quả được trình bày ở bảng 4 và biểu đồ 1.

Qua bảng 4 cho thấy: Thực trạng KNPHTH cho VĐV cấp cao môn Bản súng quốc gia trong giai đoạn HLCM) chuẩn bị thi đấu:

Xếp loại tốt, nữ có 29.03% và nam có 40%;

Xếp loại đạt, nữ có 58.06% và nam có 50%;

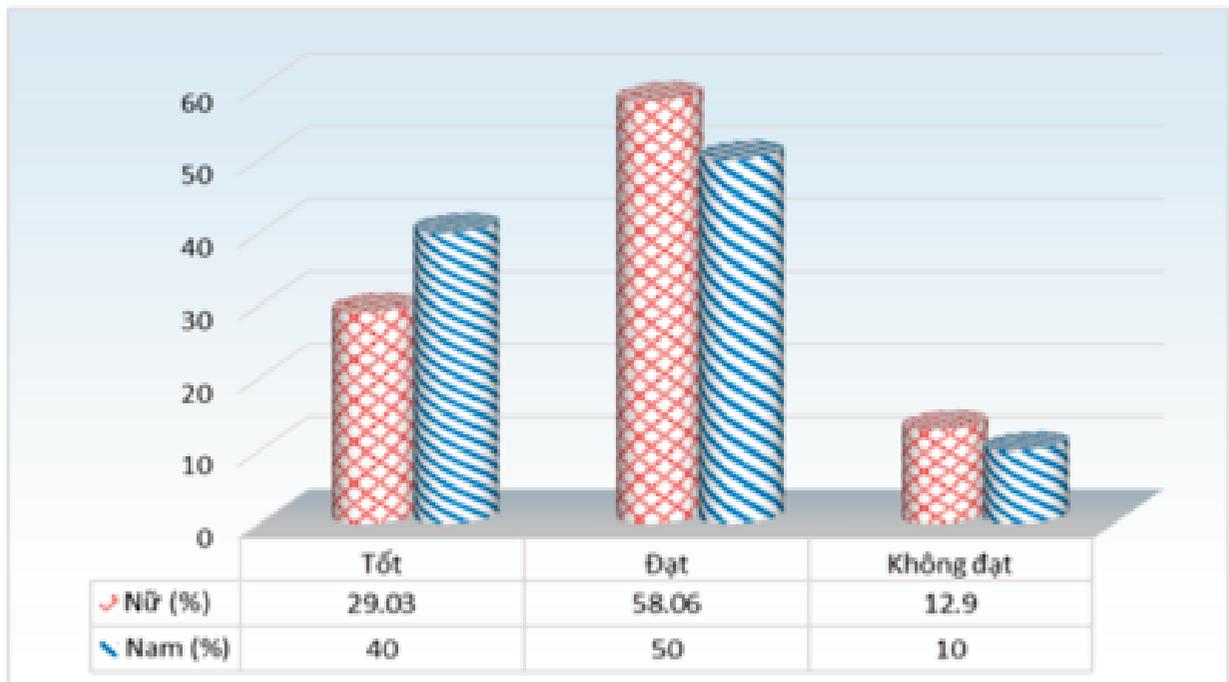
Xếp loại không đạt, nữ có 12.90% và nam có 10%

**Bảng 3. Bảng điểm phân loại KNPHTH cho nam VĐV cấp cao môn Bản súng Quốc gia**

Tiêu chí		Thang điểm cho nam VĐV Bản súng (tuổi $\geq 22$ )									
		10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
Chính xác (%)		73	71	69	67	65	63	61	59	57	55
Không chính xác (%)		18	20	21	23	24	26	27	28	30	31
Bỏ lỡ (%)		1	4	7	10	13	16	19	22	25	28
Tốc độ phát hiện (s)	Chính xác	90	95	100	105	110	115	120	125	130	135
	Không	86	91	96	101	106	111	116	121	126	131

**Bảng 4. Thực trạng KNPHTH của VĐV cấp cao môn Bản súng quốc gia tại thời điểm HLCM chuẩn bị thi đấu**

Xếp loại	Nữ (n=31)		Nam (n=30)	
	$m_i$	%	$m_i$	%
Tốt	9	29.03	12	40
Đạt	18	58.06	15	50
Không đạt	4	12.90	3	10
$\Sigma$	31	100	30	100



**Biểu đồ 1. Thực trạng KNPHTH của VĐV cấp cao môn Bắn súng Quốc gia**

Qua biểu đồ 1 cho thấy: Thực trạng KNPHTH của VĐV cấp cao môn Bắn súng quốc gia. Xếp loại đạt có tỉ lệ tương đối cao. Xếp loại tốt nữ có tỉ lệ thấp hơn so với nam. VĐV Bắn súng quốc gia còn có VĐV chưa đạt.

### 3. KẾT LUẬN

Thông qua nghiên cứu đã xác định được 5 tiêu chí đánh giá thực trạng KNPHTH của VĐV cấp cao môn Bắn súng Quốc gia trong giai đoạn HLCM chuẩn bị thi đấu: 1/. Chính xác (%); 2/. Không chính xác (%); 3/. Bỏ lỡ (%); 4/. Thời gian (tốc độ) trung bình phát hiện chính xác (s); 5/. Thời gian (tốc độ) trung bình phát hiện không chính xác (s).

Thực trạng KNPHTH của VĐV cấp cao môn Bắn súng quốc gia cho thấy: VĐV nữ và nam đều có KNPHTH rất tốt, nữ có tốc độ phát hiện tín hiệu nhanh hơn nam, tuy nhiên nam có tỉ lệ phát hiện tín hiệu chính xác cao hơn nữ. Tỉ lệ cảm nhận không chính xác của nữ cao hơn so với nam. Kết quả nghiên cứu cũng cho thấy còn VĐV chưa đạt. Kết quả nghiên cứu này đã cung cấp thông tin kịp thời cho công tác chuẩn bị VĐV cho các giải đấu.

### TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Phạm Thị Thanh Hương, “*Stress trong thể thao*”, Luận án tiến sĩ tâm lý học, Viện Hàn lâm Khoa học Xã hội Việt Nam, 2015.

2. Đặng Thị Hồng Nhung, *Ứng dụng hệ thống các giải pháp khoa học trong đào tạo VĐV cấp cao môn Taekwondo và Karate-do*, Đề tài khoa học cấp Bộ, Bộ văn hóa Thể thao và Du lịch, 2015.

3. Phạm Ngọc Viễn, Phạm Thị Thanh Hương, *Stress trong hoạt động thể thao*, Nxb TĐTT, Hà Nội, 2011.

4. Phạm Ngọc Viễn, Phạm Thị Thanh Hương, *Tâm lý VĐV thể thao*, Nxb TĐTT, Hà Nội, 2014.

5. Phạm Ngọc Viễn, Lê Văn Xem, Mai Văn Muôn, Nguyễn Thanh Nữ, *Tâm lý học thể dục thể thao*, Nxb TĐTT, Hà Nội, 1991.

**Nguồn bài báo:** Bài báo được trích từ kết quả nhiệm vụ thường xuyên - Viện Khoa học Thể thao Việt Nam, tên nhiệm vụ: “*Ứng dụng hệ thống test tâm lý thể thao (test Vienna System) đánh giá và khắc phục trạng thái tâm lý VĐV cấp cao môn Bắn súng*”, chủ nhiệm: TS. Phạm Thị Thanh Hương, năm 2021.

**Ngày nhận bài:** 26/8/2023; **Ngày duyệt đăng:** 20/9/2023.